

Hoe willen wij met elkaar omgaan?

Omgangsprotocol van RKPC basisschool De Toekomst

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Bij de aanpak hiervan willen wij uitgaan van het positieve. Daarom willen wij kinderen leren hoe ze met anderen omgaan, maar ook willen wij de kinderen leren om hun eigen gedrag te herkennen en te sturen.

Leerlingen, leerkrachten, directie en ouders zorgen in samenwerking met elkaar voor de bewaking van een goed pedagogisch klimaat waarbij de nadruk wordt gelegd op "goed gedaan" en het geven van complimentjes.

Kanjertraining

Het is belangrijk dat een kind positief over zichzelf en de ander leert denken. Als een kind positiever denkt, heeft het meestal ook minder last van sociale stress. In de Kanjertraining leert een kind hoe het positief over zichzelf en anderen kan denken. De praktijk laat zien dat veel kinderen na het volgen van de Kanjertraining zich beter kunnen concentreren op school en betere leerresultaten halen.

De Kanjertraining is een vast onderdeel van de lessen bij ons op school. Alle leerkrachten hebben de cursus Kanjertraining gevolgd en zijn bevoegd om deze training bij kinderen te geven. Er is dan ook structurele aandacht hiervoor en door middel van "Kanjertaal" worden kinderen op hun gedrag aangesproken. Dit zorgt ervoor dat het gedachtengoed van de kanjertraining door iedereen op school gebruikt en begrepen wordt. Ter ondersteuning hangen op verschillende plaatsen in school de Kanjerregels!

Naast deze regels hebben we ook de schoolregels (zie bijlage) die regelmatig worden besproken. Deze zijn vanuit een positieve houding opgesteld. Wij vinden het namelijk belangrijk dat kinderen op een positieve manier nadenken over hun eigen handelen; liever werken we met complimenten, dan met straf.

Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, omgaan met verschillen, rollen in een groep, aanpak van ruzies, etc. komen regelmatig in de groep aan de orde. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende (samen)werkvormen als gesprekken, het voorlezen of vertellen van verhalen, rollenspelen en andere spelvormen.

Het voorbeeld van de leerkrachten en ouders thuis is van groot belang. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar

worden uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Een effectieve manier om kinderen bewust te maken van hun eigen verantwoordelijkheid is het stellen van de vraag "Ben je te vertrouwen?". Alleen als deze vraag met "ja" wordt beantwoord, kun je met kinderen de Kanjertraining doen. Maar ook bij het oplossen van conflicten is dit vertrouwen van wezenlijk belang. Op onze school wordt deze manier in alle groepen gebruikt. Op deze manier willen we kinderen leren zichzelf en anderen te respecteren, meer zelfvertrouwen te krijgen en problemen zoveel mogelijk zelf op te lossen vanuit een Kanjer-houding.

Bij het oplossen van conflicten gaan we uit van de "win-win" oplossingen. Deze vorm van werken geeft aan dat we allemaal verschillend (mogen) zijn. Conflicten horen erbij en geven je de mogelijkheid om je verder te ontwikkelen. Dit betekent dat wij de kinderen de kans geven zelf hun conflicten op te lossen. De leerkracht neemt een neutrale, leidende positie in. De oplossing van het conflict moet in redelijke mate tegemoet komen aan de wensen van alle betrokkenen. Als de oplossing voor beiden goed is spreken we van een "win-win" situatie. Een groot voordeel van deze aanpak is dat de kinderen eigenaar van hun probleem zijn én blijven.

Met de Kanjertraining willen wij de volgende doelen bereiken:

- iedereen wordt gerespecteerd
- pestproblemen lossen zich op
- kinderen durven zichzelf te zijn
 - kinderen voelen zich veilig
- kinderen voelen zich op elkaar betrokken
 - kinderen kunnen hun gevoelens onder woorden brengen
- kinderen krijgen meer zelfvertrouwen

Soorten gedrag

De Kanjertraining herkent vier soorten gedrag. Deze worden getypeerd door 4 dieren welke zijn gekoppeld aan 4 gekleurde petjes. Op een speelse manier en door het benoemen van het gedrag worden kinderen bewust gemaakt van hun eigen houding en gedrag. De verschillende gedragingen komen voort uit de hieronder genoemde manieren van denken;

Het gedrag van het Konijn(gele pet) is te typeren als:

- bang
- depressief
- faalangstig
- stil

Het Konijn denkt slecht over zichzelf en goed over een ander.

Het Konijn heeft de volgende opvattingen:

Anderen doen alles beter
 Anderen hebben het gemakkelijker dan ik
 Ik vind mezelf stom
 Ik denk dat niemand mij begrijpt
 Ik voel me hulpeloos
 Er zijn weinig mensen die van mij houden
 Ik wou dat ik dood was
 Andere mensen zijn belangrijker dan ik
 Om mijn fouten lacht iedereen
 Ik ben niet te vertrouwen
 Ik ben niet belangrijk
 Ik denk: iedereen moet me aardig vinden
 Ik stel niets voor
 Ik vind mezelf niet aardig
 Ik praat niet goed met mijn ouders

Het gedrag van de Tijger(witte pet) is te typeren als:

- zich zelf
- in balans
- gewoon
- normaal
- rustig
- te vertrouwen
- verantwoordelijk
- aanspreekbaar op gedrag

De Tijger denkt goed over zichzelf en de ander.

De Tijger heeft de volgende opvattingen:

Ik vertrouw anderen
 Iets aardigs zeggen is leuk
 Ik ben te vertrouwen
 Lieden is niet handig
 Ik praat over mijn zorgen
 Leerkrachten zijn aardig
 Ik praat goed met leerkrachten
 Ik kan erg blij zijn
 Ik toon belangstelling
 Ik praat goed met mijn ouders

Het gedrag van de Aap(rode pet) is te typeren als:

- grapjurk
- uitslover
- loser
- idioot
- aansteller
- malloot

De Aap denkt niet goed over zichzelf, maar ook niet goed over een ander

De Aap heeft de volgende opvattingen:

Ik ben niet te vertrouwen
 Ik vertrouw anderen niet
 Ik ben niet trots op anderen
 Ik geef niet om anderen
 Andere mensen zijn niet belangrijk
 Ik denk: iedereen moet me aardig vinden
 Iets aardigs zeggen is niet leuk
 Kinderen vinden mij alleen leuk als ik grappig doe
 Ik ben niks
 Ik ben niet nieuwsgierig
 Ik vind uitlachen leuk

Het gedrag van de Pestvogel(zwarte pet) is te typeren als:

- uitdager
- vlerk
- hork
- hufter

De baasspeler denkt goed over zichzelf, maar niet goed over een ander.

De baasspeler is oppositioneel en narcistisch.

De Pestvogel heeft de volgende opvattingen:

Om mijn fouten lacht iedereen
 Ik ben niet te vertrouwen
 Ik doe maar wat, het maakt toch niets uit
 Ik ben de belangrijkste
 Ik ben erg nieuwsgierig
 Ik ben stoer
 Ik vind het leuk als iemand een scheet of boer laat als de les begint
 Ik zeg: iedereen kan van mij doodvallen
 Ik zeg: als je aan mijn spullen komt, dan sla ik je dood
 Ik ga graag met stoere kinderen om
 Ik denk dat ik later snel rijk word
 Ik vind uitlachen leuk
 Ik hou van ruzie
 Ik ben de allerbeste
 Ik ben de baas
 Lieden is handig
 Ik bepaal zelf wat ik wil
 Leerkrachten zijn niet aardig

Thema's.

Één keer per twee weken staat de Kanjertraining op het lesrooster. Daarnaast wordt de training incidenteel ingezet, als bepaalde situaties hier aanleiding toegeven. Bij de lessen van de Kanjertraining komen de volgende thema's aan de orde:

- o Jezelf voorstellen
- o Complimentjes geven en ontvangen
- o Gevoelens raden
- o Nee zeggen
- o Luisteren en vertellen
- o Vriendschap
- o Vragen stellen
- o Je eigen mening geven
- o Kritiek geven en ontvangen
- o Zelfbeheersing

Preventie

Met behulp van de kanjerlessen doet de school aan preventie.

Kernpunten in de aanpak:

1. De Kanjerafspraken
2. Denk goed over jezelf en de Ander
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de Ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt
6. De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil.
 - i. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
 - ii. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook "de eigen gang" mag gaan.

Uitgangspunten

1. Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken of als zwak. Vanaf de kleutergroep brengen we de kinderen dit al bij: *"Eerst probeer je het zelf op te lossen als je wordt gepest of als je ruzie hebt met een ander. Kom je er zelf niet uit, dan ga je hulp aan de leerkracht vragen"*. Dit wordt niet gezien als klikken.
2. Tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om pesten of agressief gedrag (bij de leerkracht) aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
3. Derde stelregel is een goede communicatie en samenwerking tussen school en thuis. Ouders en leerkrachten hebben ook hun verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij elkaar te melden. Zowel ten aanzien van de pester, als de gepeste. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: *het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen*. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten en directie hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met de ouders en het kind. Dit zal in eerste instantie geschieden door middel van een telefoongesprek. Maar bij ernstigere situatie kan er ook gekozen worden voor een gesprek met ouders en kind.

Stappenplan

Wanneer de leerlingen ruzie met elkaar hebben of elkaar pesten:

Stap 1

Proberen zij er eerst zelf/samen uit te komen. Door de zinnen "Wil je er mee op houden" en/of "Ik vind dit niet leuk" te gebruiken, laten ze elkaar merken dat hun grens bereikt is. Op het moment dat er door de ander niet op wordt gereageerd kunnen ze ervoor kiezen om het probleem te negeren en erbij weg te lopen. Helpt dit niet of lukt dit niet, dan wordt het probleem aan de meester of juf voorgelegd of wordt andere volwassen hulp ingeroepen. De leerkracht gaat hier gelijk op in of maakt een afspraak met de leerlingen om er in een later stadium op terug te komen.

Stap 2

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen ("win-win methode") en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen er sancties.

Stap 3

Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een individueel gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. Hierbij wordt expliciet de vraag gesteld; "Is het je bedoeling om ...?". Als deze vraag met ja wordt beantwoord worden de ouders op de hoogte gebracht van de ruzie of het pestgedrag en volgt er een gesprek met de ouders en het kind. Tijdens dit gesprek wordt de vraag herhaald en wordt er in overleg met de ouders en het kind gezocht naar een voor alle partijen acceptabele oplossing. Een kort verslag van dit gesprek met de gemaakte afspraken komt in het dossier van het betreffende kind. Ook de ouders ontvangen een afschrift van dit verslag.

**Je kunt geen handen schudden
met gebalde vuisten**

Grenzen stellen

De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg, het zijn leermomenten. "Hoe ga je het de volgende keer doen! Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade.

Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?"

Wangedrag kan zich op verschillende manieren manifesteren.

Verbaal: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten.

Fysiek: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, laten struikelen.

Materieel: stelen, onder kladden, verstoppen van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lek prikken.

Het doet zich een enkele keer voor dat een leerling zich wenst te misdragen en/of vindt daartoe het recht te hebben. "Ik zit er niet mee. Het is niet mijn probleem! Nou en.., moet ik weten. Ik doe het de volgende keer weer." In dat geval wordt terplekke contact opgenomen met de ouder. Zolang de ouder niet is te bereiken en/of niet op school is verschenen, wordt deze leerling uit de groep geplaatst. De groep wordt beschermd tegen deze leerling. Het gesprek met de ouder wordt oplossingsgericht gevoerd. En voldoet aan de criteria zoals die in het stappenplan zijn omschreven. Als de ouders van mening zijn dat hun kind zich mag misdragen (bij deze invaller, want die kan geen les geven; ten opzichte van dat kind, want die doet altijd vervelend, heeft een rare moeder... enz.) wordt schorsing overwogen. Hiervoor wordt contact opgenomen met het bevoegd gezag (college van bestuur) van de Bisschop Möller Stichting (BMS). Vervolgens zal er worden gehandeld, zoals beschreven staat in het schorsingsbeleid (2.10 schorsing/verwijdering) van de BMS

Betrokkenheid ouders

Als ouders vragen hebben over de Kanjertraining kunnen ze daarvoor bij alle teamleden terecht. Het is ook de bedoeling dat ouders lessen van de Kanjertraining kunnen gaan bijwonen. Ouders krijgen hiervoor op tijd een uitnodiging waarop staat op welke data de lessen gegeven worden. Deze lessen zijn speciaal ingericht op de interactie tussen ouder en kind.

Op school zijn 5 uitleenexemplaren van: **Kanjerboek voor ouders, leerkrachten en Pabo-studenten** aanwezig. In dit opvoedingsboek worden op een heldere manier de ideeën achter de kanjertraining belicht. Echt een aanrader voor wie meer wil weten van de Kanjertraining! Als een ouder interesse heeft kan hij/zij dit aangeven bij de directeur.

Volgen en borgen

De leerkrachten volgen de leerlingen in hun sociale vaardigheid door twee keer per schooljaar (november/mei) het Kanjervolg- en adviessysteem in te vullen. Dit systeem is web-based en wij mogen er gratis gebruik van maken. Rond dezelfde tijd vullen ook de kinderen van groep 5 t/m 8 een kanjervragenlijst in via de computer. Als in één van beide lijsten iets opvalt, wordt het gedrag van het kind besproken met de Intern begeleider van de school en eventueel wordt het adviessysteem (ook web-based) geraadpleegd. Indien nodig vindt er collegiale consultatie plaats.

Tijdens drie teamvergaderingen per schooljaar worden de ervaringen ten aanzien van de Kanjertraining door de leerkrachten met elkaar uitgewisseld. Deze momenten worden aan het begin van het schooljaar gepland. Daarnaast volgen de leerkrachten in september of oktober een dagdeel nascholing. Deze wordt verzorgd door Rianne Ridderinckhof van de IJsselgroep.

